МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Михайла Драгоманова
Факультет психології

Психологічна наука і практика: сучасні виклики та допомога особистості у кризових умовах

Psychological Science and Practice: Modern Challenges and Helping Individuals In Crisis Conditions

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
10 квітня 2025 р.
Частина 1

PROCEEDINGS

of International Scientific and Practical Internet Conference
April 10, 2025
Part 1

Київ 2025 Kyiv

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ПСИХОЛОГІЧНА НАУКА І ПРАКТИКА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ДОПОМОГА ОСОБИСТОСТІ У КРИЗОВИХ УМОВАХ

* * *

Psychological Science and Practice: Modern Challenges and Helping Individuals In Crisis Conditions

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

10 квітня 2025 року

PROCEEDINGS
of International Scientific and Practical Internet Conference

April 10, 2025

Частина 1

Part 1

Київ – 2025

Kyiv – 2025

УДК 159.923:616-036.81(082)
П 86

Рекомендовано до друку рішенням Вченої Ради
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 12 від 25 квітня 2025 р.)

Рецензенти: *Кузікова Світлана Борисівна,* доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка;

Котлова Людмила Олександрівна, кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології, логопедії та інклюзивної освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка.

П 86 **ПСИХОЛОГІЧНА НАУКА І ПРАКТИКА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ДОПОМОГА ОСОБИСТОСТІ У КРИЗОВИХ УМОВАХ** : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Київ, 10 квітня 2025 р.) / Мін-во освіти і науки України ; Укр. держ. ун-т імені Михайла Драгоманова ; упоряд. : І. С. Булах, Л. М. Вольнова, Н. В. Гузій. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова Драгоманова, 2025. – Частина 1. – 443 с. електронне видання

ISBN 978-966-931-329-4 загальний номер
ISBN 978-966-931-330-0 частина 1

У збірнику матеріалів конференції Частині 1 представлено результати досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців актуальних проблем психологічної науки і практики; висвітлено наукові позиції авторів щодо аналізу інноваційних тенденцій та перспектив теоретичних досліджень у психології; визначено соціально-політичні детермінанти підтримки психологічного здоров'я особистості в сучасних умовах та засоби психологічної підтримки вирішення міжособистісних конфліктів; запропоновано перспективні підходи до використання технологій надання психологічної допомоги учасникам бойових дій, ветеранам й постраждалим внаслідок військової агресії рф, а також шляхів збереження психологічного благополуччя особистості в умовах воєнного стану в країні; обговорено продуктивні методи та стратегії психологічного консультування в кризових ситуаціях, а також психологічні інструменти діагностики, терапії, профілактики психосоматичних розладів.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, психологам-практикам.

УДК 159.923:616-036.81(082)

© Автори публікацій, 2025
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025

ISBN 978-966-931-329-4 загальний номер
ISBN 978-966-931-330-0 частина 1

та інтеграції травмо-чутливих стратегій у повсякденне академічне та соціальне середовище закладів вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Горностай П. П. Колективна травма як проблема соціальної та політичної психології. *Проблеми політичної психології.* № 7. 2021. С. 54-68.
2. Туриніна О. Л. Психологія травмуючих ситуацій. Київ : ДП "Видавничий дім "Персонал", 2017. 160 с.
3. Шкала впливу травматичної події (IES-R). URL : https://www.aerztenetz-grafschaft.de /download/IES-R-englisch-5-stufig.pdf
4. Anne AncelinSchutzenberger. The Ancestor Syndrome: Transgenerational Psychotherapy and the Hidden Links in the Family Tree, 2014. 224 p.
5. Josephine R. Hilgard. Anniversary Reactions in Parents Precipitated by Children. Interpersonal and Biological Processes. pp.73-80.
6. Rachel Yehuda, Amy Lehrner. Intergenerational transmission of trauma effects: putative role of epigenetic mechanisms, 2018. Pp. 243-257.

УДК 159.9:32-057.87

Гуменюк Алла, Лазоренко Аріна

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

У сучасному світі політична свідомість формується під впливом інформаційного простору, метою якого є формування, трансформація та регулювання громадської думки. При цьому, одним із ключових інструментів цього впливу є маніпулятивні психологічні прийоми, які використовуються для зміни політичних переконань, мобілізації людей або навпаки їх заплутання. Маніпулятивні психотехнології впливають на політичну свідомість через інформаційно-комунікаційні механізми, соціальні мережі та ЗМІ.

Тому великий інтерес представляє дослідження феномену політичної свідомості молоді, оскільки саме в цей період відбувається особистісне самовизначення, орієнтація молоді на майбутнє, формування гуманістичних ціннісних орієнтацій, поглиблення контролю та управління процесами соціалізації. Завдання реформування політичної системи сучасного суспільства на основі демократичних засад і загальнолюдських цінностей

безпосередньо пов’язане з підростаючим поколінням, і саме молодь відіграє важливу політичну роль у процесі побудови такого суспільства.

Результати теоретичного дослідження продемонстрували значний інтерес науковців до окресленої проблеми. Так, відомими є напрацювання Бабенко О., Бебик В., Буш К., Василишина О., Галактіонова І., Делія О., Корнівська М., Пірен М., Фоміна А., Ярошенко В. та ін.

У ході дослідження [1; 2; 3; 4] встановлено, що політична свідомість молоді – це сукупність поглядів, оцінок, переконань та емоційного ставлення молодого покоління до політичної системи, влади, державних інституцій, соціальних норм і політичних процесів у суспільстві. Вона формується під впливом сім’ї, освіти, засобів масової інформації, соціального середовища та цифрових комунікацій.

При цьому, особливостями політичної свідомості молоді є [5]:

– нестабільність і гнучкість;

– схильність до впливу маніпулятивних технологій;

– критичне мислення та протестні;

– особливі ціннісні орієнтири та соціальна відповідальність;

– діджиталізація політичного сприйняття.

Разом з тим, власне формування політичної свідомості особистості студента складається із процесів різного рівня і потребує міждисциплінарного вивчення. Відтак, формування політичної свідомості студентської молоді – це багаторівневий процес, що потребує комплексного аналізу. Якщо узагальнити три згадані аспекти:

– політико-ідеологічний – охоплює вплив державних ідеологій, політичної культури, партійної системи, ЗМІ та пропаганди;

– соціально-психологічний – включає механізми групового впливу, соціалізації, впливу соціальних мереж і громадської думки;

– індивідуально-психологічний (особистісний) – визначає роль когнітивних процесів, критичного мислення, емоційної стійкості та сприйнятливості до маніпуляцій [4].

Також варто зазначити, що політична свідомість молоді розвивається під впливом різних соціальних, інформаційних і особистісних чинників, а саме [1; 2; 3]:

– сімейне виховання та соціальне оточення – політичні погляди молодої людини значною мірою залежать від її найближчого оточення. Сім’я є першою соціальною групою, яка формує базові уявлення про політичні цінності, національну ідентичність та ставлення до держави;

– освіта та громадянське виховання – система освіти відіграє важливу роль у розвитку критичного мислення та формуванні активної громадянської позиції;

– засоби масової інформації та соціальні мережі – у сучасному інформаційному суспільстві медіа та цифрові технології мають значний вплив на політичну свідомість молоді;

– особистий досвід участі в політичних процесах (вибори, акції, волонтерство) – коли вплив маніпулятивних психотехнологій, реальна участь у політичному житті є ключовим фактором розвитку політичної свідомості.

Отже, політична свідомість молоді – це складний процес, що формується під впливом різних чинників. Важливу роль відіграє не лише офіційна освіта, а й вплив сім'ї, соціального оточення, медіапростору та особистого досвіду участі в політичних процесах. У сучасному цифровому світі особливе значення має медіаграмотність, критичне мислення та активна громадянська позиція, що дозволяє молоді не лише адаптуватися до політичної реальності, а й свідомо впливати на її розвиток.

Таким чином, політична свідомість є динамічним феноменом, що перебуває під впливом соціальних і політичних чинників. Вона може слугувати як інструментом демократичних змін, так і бути об'єктом інформаційних маніпуляцій, що підкреслює важливість розвитку критичного мислення та політичної грамотності серед молоді.

Список використаних джерел:

1. Буш К. А. Специфіка прояву політичної свідомості сучасної української молоді. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*. 2013. № 12. С. 103-110.
2. Галактіонова І. Фактори впливу на формування політичної культури молоді України, 90-х років XX ст. *Наукові записки*. Том 19. Спеціальний випуск 2001. С. 180–187.
3. Делія О. В. Чинники політичної культури у структурі політичного середовища державної політики. *Аспекти публічного управління*. 2018. № 6 (1-2). С. 24-30.
4. Пірен М. І., Корнівська М. М. Молодь і політика в Україні: соціо-психологічний аналіз : навч. посіб. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. 288 с.
5. Ярошенко В. М. Формування гуманістичних цінностей у політичній свідомості молоді : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Одеса, 2002. 20 с.

УДК 378.091.3:159.9-051"364"

Ковчина Ірина, Панченко Маргарита

ДО ПИТАННЯ ПРО ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

На сьогодні професійна підготовка психологів в умовах воєнного стану здійснюється у багатьох вищих навчальних закладах України, у тому числі і в УДУ імені Михайла Драгоманова.